

A NŐMOZGALOM ÉS A CSALÁDI ÉLET.

Írta: PERCZELNÉ-KOZMA FLÓRA.

Amióta a nőmozgalom hazánkban is szervezett sorokba állítja a magyar asszonyokat, jobbról is, balról is azt a kétségbeesett kiáltást halljuk: mi lesz a család boldogságával, mi lesz a gyermekneveléssel, a szelíd és vonzó nőiességgel, sőt a szeméremmel, ha nőink komolyan foglalkoznak nagy és súlyos kérdésekkel és beleavatkoznak a „férfiak dolgába”?

Bár hemzsegne magyar társadalmunk a „boldog” családoktól, jól nevelt fiatalságtól, igazi, vonzó nőiességtől és igazi, mély szeméremzettől, hogy lenne mit féltetni! De őszintén és nyíltan ki kell mondanom, hogy általánosságban, meglevő körülményeink között, szó sem lehet családi boldogságról és erényekről vagy ideális nevelésről; még kevésbé köz-erkölcsről vagy közszeméremről. Ezeket a javakat éppen az új eszméktől és a mélyített, komolyodott új felfogástól várjuk.

A magyar asszonyoknak eddigi passzív szerepe, mely tisztán a konyhára és inkább gyermek szobára, mint gyermek nevelésre szorítkozott, természetesen a konvencionális „társadalmi” — de nem szociális — élettel fűszerezve, éppen nem járt azzal a puritán családi étellel, amelytől némelyek még kihatásában is közhasznót hozó eredményt vártak!

Bármennyire körülnézzek, bármennyire alkalmam legyen belátni a magyar társadalom családi viszonyaiba, — tisztelet a ritka kivételnek, — általánosságban véve, mint nemzeti vagy társadalmi vonás, sehol semmi nyoma azoknak a „reális”, „puritán” szokásoknak és jellemeknek, melyeket annyira féltenek a „modem” eszméktől.

Egyáltalában nem találok meg tömegesen azt a sokat hangoztatott egyszerű, tudatlan, de azért kötelességtudó családanyát, ki csakis a családnak és a jövő nemzedék istápolására született. Ahol én benső családi életet, nevelést és lelkiismeretet találok, ott már a rendesnél több tudást és tisztább látást árul el a ház asszonya; ezek a tulajdonságok pedig vagy már a nőmozgalomból erednek vagy ahhoz vezetnek. Hanem igenis találok a konzervatív, úgynevezett „ősi” eszmék mellett rémítő fényűzést, lelketlen pazarlást, egy csodálatos magyartalan ízlésű, folytonos és robot-szerűen kultivált „jour-életet”. Örökös fehér keztyűt, vagyont emésztő jour-kalapot és ezzel kapcsolatban többnyire drága szakácsnéra bízott konyhát és cselédekre vagy idegen bonneokra hagyott gyermekszobát. Ami ősi nagyasszonyaink ettől a modern ételtől hamarabb megfordulnak sírjukban, mint ha a magyar asszony lassanként megérti fejlett korunk fejlett igényeit és résztvesz a nemes irányban fejlődő feminizmus altruisztikus mozgalmában.

Hiszen ha a nők szociális gondolkodásmódjától és munkájától semmi más közhasznót nem is várhatnánk, már magára a meglazult családi életre, a felületes, hóbor-tos és mindenekfelett költséges jour-életre is rendkívül hasznos volna, ha magyar asszonyaink, a hiábavaló és — ismétlem — költséges látogatásokon és nyilvános jourokon elpa-zarolt időben komoly és közhasznú témán törnék a fejüket. És ahelyett, hogy mindennap egyedül hagynák a családot, egy hónapban kétszer vagy háromszor komoly értekezletre járnának, honnét hazaérve az ott megvitatott eszmékkal csak erősíthetnék a családi élet szent kapcsát és a gyermekek nagy és komoly munkát igénylő nevelését. Határozottan taga-dom, hogy a „kedves tudatlanságban”, naiv-ságban és járatlanságban nevelt asszony igazán boldogíthatson egy szociális érzékkel megáldott, szociális munkával foglalkozó férjet. Valamint határozottan tagadom, hogy a szociális kérdé-

sekben járatlan, tapasztalatlan, sőt érzéketlen anya — mert aki kerüli a nehéz és kényes szociális kérdéseket, annak érzéketlennek kell lennie — szociális gondolkodású, lelkes és tevékeny polgárt tudjon nevelni a társadalomnak.

Nehéz és nagy időket élünk, melyek a legnagyobb meggondoltságot és a legkiforrottabb asszonyt gondolatokat igénylik a neveléstől. A múlt asszonyait dicsőítik, mert a hazafiságot, bátorságot és harciasságot ők nevelték fiaikba s a modern asszonyt, ki megértve az idők jelét, a jövő nemzedék szolgálatára a lehető tökéletességre fejleszti szociális érzését, gondolkodását és munkabírását, majdnem pellengérré állítják.

Amidőn társadalmunk rémulva és bámulatos tájékozatlanságot elárulva, védekezik a „puritán erkölcs” és a „szemérem” nevében éppen a nők erkölcsjavító munkája ellen, ugyanakkor kedélyesen támogatja az erkölcsöt komolyan veszélyeztető életmódot, vagy a legjobb esetben diszkrét mosollyal huny szemet korunk legfrivolabb szokásai és szenzációi előtt.

Tehát a frivolságba komolyan és javító szándékkal beleszólni — az erkölcstelenség; de a frivolságban szóvalánul tovább élni, vagy azt itt-ott szórakozás közben mulatságból megmosolyogni: — ez erkölcs és szemérem.

Hogy társadalmunk „szolidságát” nem kell oly komolyan venni, mutatják színlelőadásaink, orfeumjaink és francia mulatóink, melyek rettenetes egyértelmű előadásaik, szenzációs leplezetlen „művészi” produkcióik mellett zsúfolva vannak, sokszor a legelőkelőbb és erősen konzervatív szellemben nevelkedett családokkal. Pedig ez az a mételey, sok más jóváhagyott erkölcstelenséggel és antikulturális ténnyel egyetemben, mely megöli — ha még meg nem ölte egészen — társadalmunk lelkét és tönkre teszi nemcsak a jelen, de a jövő család boldogságát, testi, lelki épességét.

Ott, ahol az ócsárolt, gúnyolt és üldözött feminizmus szelleme üt tanyát egy családban, ott a gondolatok emelkednek, a megbeszélések és társalgások mélyebbek és komolyabbak lesznek, a közös törekvés pedig ambíciózusabb és harmonikusabb lesz, az apa megtalálja a kellő szellemet otthon is s a fiúk szociális és nemzeti érzéket anyjuktól is nyerhetnek — a leányok pedig megtanulják, hogy a külső, kötelességszerű, szociális vagy kenyérkereső munkából hazajöve, az otthon nemcsak a főzésre, takarításra, varrásra vagy mosásra jó, hanem magában foglalja a magasabb szellemi élvezetet is, mely legjobban egyesítheti és egy pontra kötheti a család legfinnyásabb ízlésű tagjait is.

De ha ez a komoly törekvés meg nem akadályozza az előbb említett „modern” szel-

lem fokozódását és mindnagyobbra növését, úgy csakugyan maholnap vége a családi boldogságnak és erényeknek és vége a közerkölcsnek és közszeméremnek is.

Ezt a most uralkodó, modernnek nevezett szellemet nem a törvényszerű haladás, szabadság és fejlődés hozta; megvolt és megfért ez a legkonzervatívabb és legszarnokiabb állapotokkal együtt, hogy előidézte egy Róma bukását vagy a fanatikus középkor erkölcsi züllöttségét. Rettenetesen nagy baja a társadalomnak, hogy a fejlődés és szabadság igazi szellemének sohasem hisz, sőt ettől várja az összeomlást; míg a szabadság könnyebb, kényelmesebb, kevesebb erkölcsöt és szellemet igénylő fejlődésétől nem félti az emberiséget.

Hiszen előfordul, hogy a legjogosabb és legnemesebb szociális eszme is ferde utat kap és torzszülött lesz az eredmény; de ennek nem az eszme, hanem az eszme viselője: az egyéniség éretlensége lehet csak az oka. Vegyük csak a vallásosságot, a világ egyik legpoétikusabb érzelmét; a bigottizmus és fanatizmus képviselői általa micsoda rettenetes és káros üszköt dobtak a társadalomba.

Én úgy értelmezem és tapasztalatlából is úgy látom a nőmozgalmat, hogy a feminizmus, mialatt jogokért küzd, mindig az erkölcsi alapot építi a szellemi talajt egyenleti egy jogaiban büszke és kötelességérzetében szilárd későbbi nemzedék számára.